

USPRAWIEDLIWIENIE WYŁĄCZNIE PRZEZ WIARĘ

STUDIUM BIEŻĄCEGO TYGODNIA: Ga 2,15-21; Ef 2,12; Flp 3,9; Rz 3,10-20; Rdz 15,5-6; Rz 3,8.

TEKST PAMIĘCIOWY: „Z Chrystusem jestem ukrzyżowany; żyję więc już nie ja, ale żyje we mnie Chrystus; a obecne życie moje w ciele jest życiem w wierze w Syna Bożego, który mnie umiłował i wydał samego siebie za mnie” (Ga 2,20).

Jak studiowaliśmy w ubiegłym tygodniu, Paweł publicznie sprzeciwił się Piotrowi w Antiochii, gdy wyszła na jaw sprzeczność między wiarą, którą głosił Piotr, a jego postępowaniem. Swoją decyzją, by już nie jadać w towarzystwie chrześcijan pogańskiego pochodzenia, Piotr zasugerował, że traktuje ich jak wierzących drugiej kategorii. Jego postępowanie mogło zostać przez nich odczytane tak, iż jeśli chcą w pełni należeć do rodziny Bożej i cieszyć się błogosławieństwami wspólnoty przy stole, to muszą najpierw poddać się obrzędowi obrzezania.

Co właściwie Paweł powiedział Piotrowi w tej trudnej sytuacji? W lekcji tego tygodnia przestudujemy to, co jest przypuszczalnie podsumowaniem tamtego zdarzenia. Ten fragment tekstu biblijnego zawiera jedno z najbardziej związanych zdań w *Nowym Testamencie* i ma doniosłe znaczenie, jako że wprowadza nas po raz pierwszy w pewne słownictwo mające podstawowe znaczenie dla zrozumienia ewangelii i reszty *Listu do Galatów*. Te kluczowe słowa to między innymi: *usprawiedliwienie*, *prawość*, *uczynki prawa*, *wiara* — a właściwie *wiara w Jezusa*.

Jak Paweł rozumiał te pojęcia i czego uczył nas one o planie zbawienia?

W Ga 2,15 Paweł napisał: „My jesteśmy Żydami z urodzenia, a nie grzesznikami z pogan”. Jak myślisz, co chciał przez to wyrazić?

Słowa Pawła należy rozumieć w ich kontekście. Usiłując przekonać innych chrześcijan żydowskiego pochodzenia do swojego stanowiska, Paweł zaczyna od czegoś, z czym z pewnością się zgodzą — tradycyjnego rozróżnienia na Izraelitów i pogan. Izraelici byli wybrani przez Boga, strzegli Jego prawa i cieszyli się dobrodziejstwami więzi przymierza z Nim. Paganie natomiast byli grzesznikami. Prawo Boże nie ograniczało ich postępowania i znaleźli się oni poza obietnicą przymierza (zob. Ef 2,12; Rz 2,14). Podczas gdy poganie byli w oczywisty sposób *grzesznikami*, w Ga 2,16 Paweł ostrzega chrześcijan izraelskiego pochodzenia, iż ich duchowe przywileje nie czynią ich bardziej akceptowanymi przez Boga, jako że nikt nie będzie usprawiedliwiony „z czynków Prawa” (NBG).

W Ga 2,16-17 Paweł 4-krotnie używa słowa *usprawiedliwiony/usprawiedliwienie*. Co rozumie przez usprawiedliwienie? Weź pod uwagę Wj 23,7 i Pwt 25,1.

Czasownik *usprawiedliwić* (i rzeczownik *usprawiedliwienie*) to jedno z najważniejszych słów w słowniku Pawła. Z 39 przypadków ich występowania w *Nowym Testamencie* 27 przypada na listy Pawła. W *Liście do Galatów* używa ich 8-krotnie, w tym 4-krotnie w Ga 2,16-17. *Usprawiedliwienie* to termin prawny używany w sądach. Wiąże się z werdyktem ogłaszanym przez sędziego, gdy oskarżony zostaje uznany za niewinnego zarzucanych mu czynów. Jest to przeciwieństwo *potępienia*. Ponieważ słowa *sprawiedliwy* i *prawy* w języku greckim pochodzą od tego samego słowa, *usprawiedliwienie* człowieka oznacza, że został on uznany za *prawego*. Tak więc usprawiedliwienie obejmuje więcej niż przebaczenie, jako że jest stwierdzeniem, iż człowiek jest prawy.

Jednak według niektórych chrześcijan izraelskiego pochodzenia usprawiedliwienie miało także wymiar relacji. Było związane z ich więzią z Bogiem i Jego przymierzem. Być *usprawiedliwionym*, znaczyło także być uznanym za wiernego uczestnika Bożej społeczności przymierza, rodu Abrahama.

Przeczytaj Ga 2,15-17. Co Paweł mówi w tych wersetach i jak możesz zastosować te słowa w swoim chrześcijańskim doświadczeniu?

W Ga 2,16 Paweł 3-krotnie mówi, że człowiek nie jest usprawiedliwiony „z uczynków Prawa” (NBG). Co ma na myśli, mówiąc o *uczynkach prawa*? Jak Ga 2,16-17; 3,2.5.10; Rz 3,20.28 pomagają nam zrozumieć sens nadawany przez Pawła temu wyrażeniu?

Aby zrozumieć wyrażenie *uczynki Prawa*, musimy najpierw zrozumieć, co Paweł ma na myśli, mówiąc o *prawie*. Słowo *prawo* (gr. *nomos*) występuje 121 razy w listach Pawła. Może oznaczać szereg różnych pojęć, w tym wolę Boga dla Jego ludu, *Pięcioksiąg*, cały *Stary Testament*, a nawet ogólnie prawo. Jednak najważniejszym pojęciem określanym przez Pawła jako *prawo* jest zbiór Bożych przykazań danych ludowi Bożemu za pośrednictwem Mojżesza.

Wyrażenie *uczynki prawa* najprawdopodobniej obejmuje więc wszystkie wymagania zawarte w przykazaniach danych przez Boga za pośrednictwem Mojżesza — zarówno moralnych, jak i obrzędowych. Paweł stwierdza, że bez względu na to, jak usilnie ktoś stara się przestrzegać prawa Bożego, nasze posłuszeństwo nigdy nie będzie wystarczające, by w zamian za nie Bóg nas usprawiedliwił, czyli uznał za prawych przed Nim. Jest tak dlatego, że Jego prawo wymaga absolutnej wierności w myślach i czynach — nie przez jakiś czas, ale zawsze, i nie wobec niektórych przykazań, ale wszystkich.

Choć wyrażenie *uczynki prawa* nie występuje w *Starym Testamencie*, a w *Nowym Testamencie* pojawia się tylko w listach Pawła, jego znaczenie zostało w zdumiewający sposób potwierdzone w 1947 roku dzięki odkryciu zwojów nad Morzem Martwym — zbioru tekstów napisanych przez żydowską grupę religijną zwaną *esseńczykami*, którzy żyli w czasach Jezusa. Jeden z hebrajskich zwojów zawiera właśnie to wyrażenie. Zwój ten jest zatytułowany *4QMMT (Miqṣat Ma'āšeh hat-Tôrāh)*, co zostało przetłumaczone jako *Niektóre z nakazów Tory*. W zwoju omówiono szereg kwestii dotyczących biblijnego prawa związanych z zapobieganiem zanieczyszczeniu tego, co święte, w tym zagadnień wyróżniających Izraelitów jako odłączonych od pogan. W podsumowaniu autor stwierdza, że „gdy czynisz to, co jest prawe”¹, zostanie ci to „poczytane za sprawiedliwość”² przed Bogiem. W przeciwieństwie do Pawła autor tego esseńskiego rękopisu nie oferuje czytelnikowi sprawiedliwości na podstawie wiary, ale na podstawie postępowania.

Na podstawie swojego doświadczenia określ, jak dobrze wychodzi ci zachowywanie prawa Bożego? Czy naprawdę czujesz, że zachowujesz je tak dobrze, iż możesz zostać usprawiedliwiony przed Bogiem na podstawie swojego zachowywania prawa? (Zob. Rz 3,10-20). Jeśli nie, to dlaczego? Jak twoja odpowiedź pomaga ci zrozumieć to, co chciał przekazać Paweł?

¹ *4QMMT (Niektóre z nakazów Tory)*, w: Piotr Muchowski, *Rękopisy znad Morza Martwego. Qumran — Wadi Murabba'at — Masada*, The Enigma Press, Kraków 1996, s. 286 (przyp. red.).

² Tamże (przyp. red.).

„I znaleźć się w nim, nie mając własnej sprawiedliwości, opartej na prawie, lecz tę, która się wywodzi z wiary w Chrystusa, sprawiedliwość z Boga, na podstawie wiary” (Flp 3,9).

Nie powinniśmy zakładać, iż chrześcijanie będący Izraelitami, sugerowali, że wiara w Chrystusa nie jest ważna. Przecież wszyscy oni wierzyli w Jezusa. Wszyscy pokładali ufność w Nim. Jednak ich postępowanie świadczyło, że czuli, iż sama wiara nie wystarczy, ale należy ją *uzupełnić* posłuszeństwem, jakby nasze posłuszeństwo dodawało cokolwiek do dzieła usprawiedliwienia. Twierdzili zatem, że usprawiedliwienie jest dostępne przez wiarę i uczynki. To, jak Paweł raz po raz przeciwstawia wiarę w Chrystusa uczynom prawa, wskazuje, jak bardzo przeciwstawiał się takim twierdzeniom. Wiara i tylko wiara jest podstawą usprawiedliwienia.

Dla Pawła wiara była czymś więcej niż abstrakcyjnym pojęciem — była bezpośrednio związana z Jezusem. Tak naprawdę wyrażenie 2-krotnie przetłumaczone w Ga 2,16 jako *wiara w Chrystusa* jest znacznie bogatsze, niż można to oddać w przekładzie. To greckie wyrażenie można przetłumaczyć dosłownie jako *wiara Chrystusa* lub *wierność Chrystusa*. To dosłowne tłumaczenie ukazuje wyraźne przeciwieństwo wskazywane przez Pawła między uczynkami prawa, które wykonujemy, a *dziełem* Chrystusa dokonany dla nas — czynami, których On, dzięki swej wierności (stąd *wierność Chrystusa*) dokonał dla nas.

Trzeba pamiętać, że sama wiara nic nie dodaje do usprawiedliwienia, gdyż nie jest sama w sobie żadną zasługą. Wiara jest raczej środkiem, dzięki któremu przyjmujemy Chrystusa i Jego dokonania dla nas. Jesteśmy usprawiedliwieni nie na podstawie *naszej wiary*, ale na podstawie wierności Chrystusa za nas, którą przyjmujemy dla siebie przez wiarę.

Chrystus dokonał tego, czego nie dokonał żaden z ludzi, a mianowicie tylko On był wierny Bogu we wszystkim, co czynił. Nasza nadzieja leży w wierności Chrystusa, a nie w naszej. Między innymi ta wielka i doniosła prawda zainicjowała reformację protestancką i pozostaje tak samo ważna jak wtedy, gdy Marcin Luter zaczął ją głosić 5 wieków temu.

Pewien wczesny syryjski przekład Ga 2,16 dobrze oddaje znaczenie, jakie Paweł nadał temu wersetowi: „Dlatego wiemy, że człowiek nie jest usprawiedliwiony przez uczynki prawa, ale przez wiarę Jezusa Mesjasza, i wierzymy w Niego, w Jezusa Mesjasza, abyśmy z Jego, Mesjasza, wiary zostali usprawiedliwieni, a nie z uczynków prawa”.

Przeczytaj Rz 3,22.26; Ga 3,22; Ef 3,12; Flp 3,9. Jak to, co przestudiowaliśmy, oraz powyższe wersety pomagają nam zrozumieć zdumiewającą prawdę, że wierność Chrystusa za nas, Jego doskonałe posłuszeństwo wobec Boga, jest jedyną podstawą naszego zbawienia?

Paweł wyjaśnia, że wiara ma absolutnie podstawowe znaczenie w życiu chrześcijanina. Jest środkiem, dzięki któremu trzymamy się obietnic danych nam w Chrystusie. Ale czym właściwie jest wiara? Co się z nią wiąże?

Czego wymienione poniżej wersety uczą nas o pochodzeniu wiary? Zob. Rdz 15,5-6; J 3,14-16; 2 Kor 5,14-15; Ga 5,6.

Autentyczna biblijna wiara jest zawsze odpowiedzią skierowaną do Boga. Wiara nie jest jakiegoś rodzaju odczuciem czy postawą, którą z jakiegoś powodu człowiek przybiera, gdy dowiaduje się, że Bóg jej wymaga. Przeciwnie, prawdziwa wiara rodzi się w sercu dotkniętym poczuciem wdzięczności i miłości wywołanym Bożą dobrocią. Dlatego gdy *Biblia* mówi o wierze, zawsze mówi o wierze, która podąża za Bożą inicjatywą. Na przykład w przypadku Abrahama wiara była jego odpowiedzią na zdumiewające obietnice złożone mu przez Boga (zob. Rdz 15,5-6), zaś w *Nowym Testamencie* Paweł mówi, że wiara jest ostatecznie zakorzeniona w naszej świadomości tego, co Chrystus uczynił dla nas na Golgocie.

Jeśli wiara jest odpowiedzią dla Boga, to co powinna obejmować ta odpowiedź? Rozważ wymienione poniżej wersety dotyczące natury wiary. Zob. J 8,32-36; Dz 10,43; Rz 1,5,8; 6,17; Hbr 11,6; Jk 2,19.

Wielu ludzi definiuje wiarę jako *wierzenie*. Ta definicja jest problematyczna, jako że greckie słowo tłumaczone jako *wiara* jest rzeczownikiem pochodzącym od czasownika *wierzyć*. Używanie jednej formy w celu zdefiniowania drugiej jest jak stwierdzenie, że *wiara to posiadanie wiary*. Taka definicja nic nam nie mówi.

Uważne studium *Pisma Świętego* świadczy, że wiara obejmuje nie tylko wiedzę o Bogu, ale także umysłowe przyswojenie czy akceptację tej wiedzy. Między innymi dlatego posiadanie właściwego obrazu Boga jest tak ważne. Wypaczone poglądy na charakter Boga mogą utrudniać posiadanie wiary. Ale intelektualne przyjęcie ewangelii nie wystarcza, gdyż w pewnym sensie *nawet demony wierzą*. Prawdziwa wiara wpływa na sposób życia człowieka. W Rz 1,5 Paweł pisze o *posłuszeństwie wiary*. Apostoł nie twierdzi, że posłuszeństwo jest tożsame z wiarą. Ma na myśli to, że prawdziwa wiara wpływa na całe życie człowieka, a nie tylko jego sposób myślenia. Obejmuje ona poświęcenie się naszemu Panu i Zbawicielowi, Jezusowi Chrystusowi, a nie tylko zbiorowi zasad. Tak więc wiara to nie tylko to, w co wierzymy, ale także to, co czynimy, jak żyjemy i komu ufamy.

Jednym z głównych oskarżeń kierowanych przeciwko Pawłowi było to, że jego ewangelia usprawiedliwienia wyłącznie przez wiarę zachęca ludzi do grzeszenia (zob. Rz 3,8; 6,1). Niewątpliwie oskarżyciele rozumowali tak, iż skoro ludzie nie muszą zachowywać prawa, aby zostać zaakceptowani przez Boga, to po co mieliby się troszczyć o to, jak żyją. Z podobnymi oskarżeniami spotykał się Marcin Luter.

Jak Paweł odpowiedział na oskarżenie, iż nauka o usprawiedliwieniu wyłącznie przez wiarę zachęca do grzesznego postępowania? Zob. Ga 2,17-18.

Paweł odpowiada na oskarżenia swoich przeciwników w najmocniejszy możliwy sposób: „Nie daj tego Boże!” (Ga 2,17 BG). Choć możliwe jest, by człowiek upadł w grzech po tym, jak przyszedł do Chrystusa, to jednak odpowiedzialność za to z pewnością nie spada na Chrystusa. Jeśli łamiemy prawo Boże, to my jesteśmy przestępcami prawa.

Jak Paweł opisuje swoją więź z Jezusem Chrystusem? W jaki sposób ta odpowiedź oddala obiekcje podnoszone przez jego przeciwników? Zob. Ga 2,19-21.

Paweł postrzega rozumowanie swoich przeciwników jako wprost oburzające. Przyjęcie Chrystusa przez wiarę nie jest czymś błahym — nie jest niebiańską zabawą w udawanie, w której Bóg traktuje człowieka jak sprawiedliwego bez rzeczywistej zmiany w jego sposobie życia. Przeciwnie, przyjęcie Chrystusa przez wiarę jest czymś niezwykle radykalnym. Oznacza zupełne związanie się z Nim — zjednoczenie się z Nim w Jego śmierci i zmartwychwstaniu. Z duchowego punktu widzenia Paweł mówi, że jesteśmy ukrzyżowani z Chrystusem, a nasze stare i grzeszne sposoby postępowania zakorzenione w egoizmie zostały odrzucone (zob. Rz 6,5-14). Dokonałiśmy radykalnego zerwania z przeszłością. Staliśmy się nowym stworzeniem (zob. 2 Kor 5,17). Zostaliśmy podniesieni do prowadzenia nowego życia w Chrystusie. Zmartwychwstały Chrystus żyje w nas, codziennie czyniąc nas coraz bardziej podobnymi do Niego.

Tak więc wiara w Chrystusa nie jest pretekstem do grzechu, ale wezwaniem do znacznie głębszej i bogatszej więzi z Chrystusem niż ta, którą można znaleźć w religii opartej na prawie.

Jak rozumiesz pojęcie zbawienia wyłącznie przez wiarę, bez uczynków prawa? Czy myśl o tym napawa cię lękiem, ponieważ idea ta może być przyzwoleniem na grzech, czy raczej radujesz się nią? Jak twoja odpowiedź świadczy o twoim zrozumieniu zbawienia?

DO DALSZEGO STUDIUM

„Wielokrotnie było mi ukazywane niebezpieczeństwo tkwiące w tym, że jako lud zabawiamy się fałszywymi ideami usprawiedliwienia przez wiarę. Pokazywano mi przez lata, że szatan będzie działał w szczególny sposób, aby w tym punkcie zaciemnić umysł. Zbyt często kładziono nacisk na prawo Boże i przedstawiano je zgromadzeniom w sposób niemal pozbawiony znajomości Jezusa Chrystusa i Jego związku z prawem, tak jak w przypadku ofiary Kaina. Pokazano mi, że wielu było powstrzymywanych od wiary z powodu pomieszanych i pogmatwanych idei zbawienia, ponieważ kaznodzieje nie działali we właściwy sposób, by poruszyć ich serca. Przez lata byłam przynaglana w swoich myślach w kwestii przypisanej sprawiedliwości Chrystusa. (...).

Nie ma takiej kwestii, na którą trzeba kłaść większy nacisk, częściej powtarzać czy też mocniej wpajać w umysły wszystkich niż to, że rzeczą niemożliwą dla upadłego człowieka jest zasłużenie sobie na cokolwiek przez nasze dobre uczynki. Zbawienie jest jedynie przez wiarę w Jezusa Chrystusa¹.

„Prawo żąda sprawiedliwości i grzesznik jest ją winny prawu, ale nie potrafi jej przedłożyć. Jedyne sposoby, w jakie może on osiągnąć sprawiedliwość, to poprzez wiarę. Przez wiarę może przynieść Bogu zasługi Chrystusa i Pan umieszcza posłuszeństwo swego Syna na rachunku grzesznika. Sprawiedliwość Chrystusa zostaje przyjęta w miejsce ludzkiego uchybienia i Bóg przyjmuje, przebacza oraz usprawiedliwia pokutującą i wierzącą duszę, traktując ją tak, jak gdyby była sprawiedliwa, i miłując ją tak, jak miłuje swego Syna²”.

PYTANIA DO DYSKUSJI

1. W pierwszym z powyższych cytatów Ellen G. White napisała, że żadne zagadnienie nie powinno być podkreślane mocniej niż usprawiedliwienie przez wiarę. Omówcie to, jak i dlaczego jej komentarz ma zastosowanie do nas w takim samym stopniu jak wtedy, gdy został napisany ponad wiek temu.

2. Pomyśl o reformacji protestanckiej i Marcynie Lutrze. Jakkolwiek były to inne czasy i okoliczności, dlaczego prawda przedstawiona przez Pawła w *Liście do Galatów* była tak ważna dla wyzwolenia milionów chrześcijan z duchowej niewoli Rzymu?

PODSUMOWANIE

Postępowanie Piotra w Antiochii mogło sugerować, że byli poganie nie mogą zostać prawdziwymi chrześcijanami, jeśli nie poddadzą się obrzezaniu. Paweł z naciskiem podkreślił błędność takiego rozumowania. Bóg nie może nikogo ogłosić sprawiedliwym na podstawie jego postępowania, bo nawet najlepsi z ludzi nie są doskonali. Jedyne przyjmując to, czego Bóg dokonał dla nas w Chrystusie, grzesznicy mogą zostać usprawiedliwieni w oczach Boga.

¹ Ellen G. White, *Wiara i uczynki*, tłum. Joanna Sztuka, Orion Plus, Radom 2016, wyd. II, s. 17-18.

² Tamże, *Wybrane poselstwa*, tłum. Joanna Sztuka, Orion Plus, Radom 2016, t. I, s. 339-340.